

Programma van Eisen

Format conform KNA versie 4.1 (24-05-2018)

Locatie	Boven Haven te Kampen		
Projectnaam	Bovenhavenkwartier te Kampen		
Plaats binnen archeologisch proces			
IVO – Proefsleuven (IVO-P)			
Opsteller	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Auteur : KNA status	drs. Plantageweg 12 3833 AZ Leusden @synthegra.nl		
Controle / Goedkeuring : KNA status	Drs. Postbus 41091 9701 CB Groningen @archeosupport.nl		
Opdrachtgever	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	Mateboer Projectontwikkeling B.V. Dhr. Branderweg 15a 8042PD, Zwolle Tel.: Mob.: @mateboer.nl		
Goedkeuring bevoegd gezag	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Gemeente	Gemeente Kampen Burgemeester Berghuisplein 1 8261 DD Kampen Dhr. Team Culturele Instellingen Contactpersoon Archeologie kampen.nl		
Kennisgeving Depothouder	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Eigenaar	Beheerder archeologisch depot Kampen kampen.nl		

INHOUD

PROGRAMMA VAN EISEN	1
INHOUD	2
1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS.....	4
2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK	5
2.1 AANLEIDING EN MOTIVERING.....	5
3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK.....	7
4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING	8
4.1 REGIONALE ARCHEOLOGISCHE EN CULTUURLANDSCHAPPELIJKE CONTEXT	8
4.2 AARD EN OUDERDOM VAN DE VINDPLAATS(EN)	9
4.3 BEGRENZING EN OPPERVLAKTE VAN DE VINDPLAATS(EN)	9
4.4 STRUCTUREN EN SPOREN	9
4.5 ANORGANISCHE ARTEFACTEN	9
4.6 ORGANISCHE ARTEFACTEN	9
4.7 ARCHEOZOÖLOGISCHE EN BOTANISCHE RESTEN	9
4.8 MOTIVATIE	10
4.9 ARCHEOLOGISCHE STRATIGRAFIE EN DIEPTE VAN VONDSLAGEN	10
4.10 GAAFHEID EN CONSERVERING	10
5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	11
5.1 DOELSTELLING	11
5.2 RELATIE MET NOAA EN/OF ANDERE ONDERZOEKSKADERS	11
5.3 VRAAGSTELLING	11
5.4 ONDERZOEKSVRAGEN	11
6 METHODEN EN TECHNIEKEN.....	13
6.1 METHODEN EN TECHNIEKEN.....	13
6.2 STRATEGIE	15
6.3 ONGANG KWETSBARE VONDSTEN EN MONSTERS.....	16
6.4 STRUCTUREN EN GRONDSPOREN, SCHEEPSWRAK OF VLIEGTUIG.....	16
6.5 LICHTEN (BIJ WATERBODEMS).....	17
6.6 AARDWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	17
6.7 ANORGANISCHE ARTEFACTEN EN RESTEN	17
6.8 ORGANISCHE ARTEFACTEN EN RESTEN	18
6.9 ARCHEOZOÖLOGISCHE, ARCHEOBOTANISCHE EN FYSISCH ANTROPOLOGISCHE RESTEN	18
6.10 OVERIGE RESTEN	18
6.11 DATERINGSTECHNIEKEN.....	18
6.12 BEPERKINGEN	18
HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING	19
7.1 STRUCTUREN, GRONDSPOREN	19
7.2 ANALYSE AARDEWETENSCHAPPELIJKE GEGEVENS	19
7.3 ANORGANISCHE ARTEFACTEN	19
7.4 ORGANISCHE ARTEFACTEN	19
7.5 ARCHEOZOÖLOGISCHE EN -BOTANISCHE RESTEN	19
7.6 BEELDRAPPORTAGE(OBJECTTEKENINGEN, FOTO'S, KAARTEN E.D.).....	20
HOOFDSTUK 8 (DE)SELECTIE EN CONSERVERING	21
8.1 SELECTIE MATERIAAL VOOR UITWERKING.....	21
8.2 SELECTIE MATERIAAL VOOR DEPONERING EN VERWIJDERING	21
8.3 SELECTIE MATERIAAL VOOR CONSERVERING	21
HOOFDSTUK 9 DEPONERING.....	22
9.1 EISEN BETREFFENDE DEPOT	22
9.2 TE LEVEREN PRODUCT	22
HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN	23

10.1 PERSONELE RANDVOORWAARDEN.....	23
10.2 OVERLEGMOMENTEN	23
10.3 KWALITEITSBEWAKING, TOEZICHT, OVERLEG EN EVALUATIE.....	24
10.4 OVERIGE RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN	25
HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE	26
11.1 WIJZIGINGEN TIJDENS HET VELDWERK.....	26
11.2 BELANGRIJKE WIJZIGINGEN	26
11.3 PROCEDURE VAN WIJZIGING NA DE EVALUATIEFASE VAN HET VELDWERK.....	26
11.4 PROCEDURE VAN WIJZIGING TIJDENS UITWERKING EN CONSERVERING	26
LITERATUUR	27
BIJLAGEN:	28
Bijlage 1: Lijst met te verwachten aantallen	29
Bijlage 2: Overzicht te raadplegen specialisten/specialismen	30

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectnaam	Bovenhavenkwartier te Kampen
Provincie	Overijssel
Gemeente	Kampen
Plaats	Kampen
Toponiem	Bovenhavenkwartier
Kaartbladnummer	21DN1
x,y-coördinaten	Noordwest: X: 191.293 / Y: 507.329 Noordoost: X: 191.378 / Y: 507.382 Zuidwest: X: 191.318 / Y: 507.290 Zuidoost: X: 191.418 / Y: 507.303
CMA/AMK-status	n.v.t.
Archis-monumentnummer	n.v.t.
Archis-waarnemingsnummer	n.v.t.
Oppervlakte plangebied	ca 7.150 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	ca 800 m ²
Huidig grondgebruik	Bebouwing, bestrating, braakliggend

2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK

2.1 Aanleiding en motivering

Mateboer Projectontwikkeling B.V. is voornemens in het plangebied Bovenhavenkwartier te Kampen nieuwbouw, inclusief een bestemmingswijziging, te realiseren. De herontwikkeling gaat gepaard met bodemversturende werkzaamheden. De werkzaamheden rijken op enkele locaties tot circa 1 m -mv., waardoor aanwezige archeologische resten vernietigd dreigen te worden. De vrijstellingsgrens voor werkzaamheden is gelegd op 70 cm beneden maaiveld (2,2 m +NAP). Indien het maaiveld zo opgehoogd kan worden dat de ingrepen boven 2,2 m +NAP liggen zal vervolgonderzoek niet nodig zijn. Hierover dient contact te worden opgenomen met [REDACTED] om de definitieve plannen te laten beoordelen (zie voorblad).

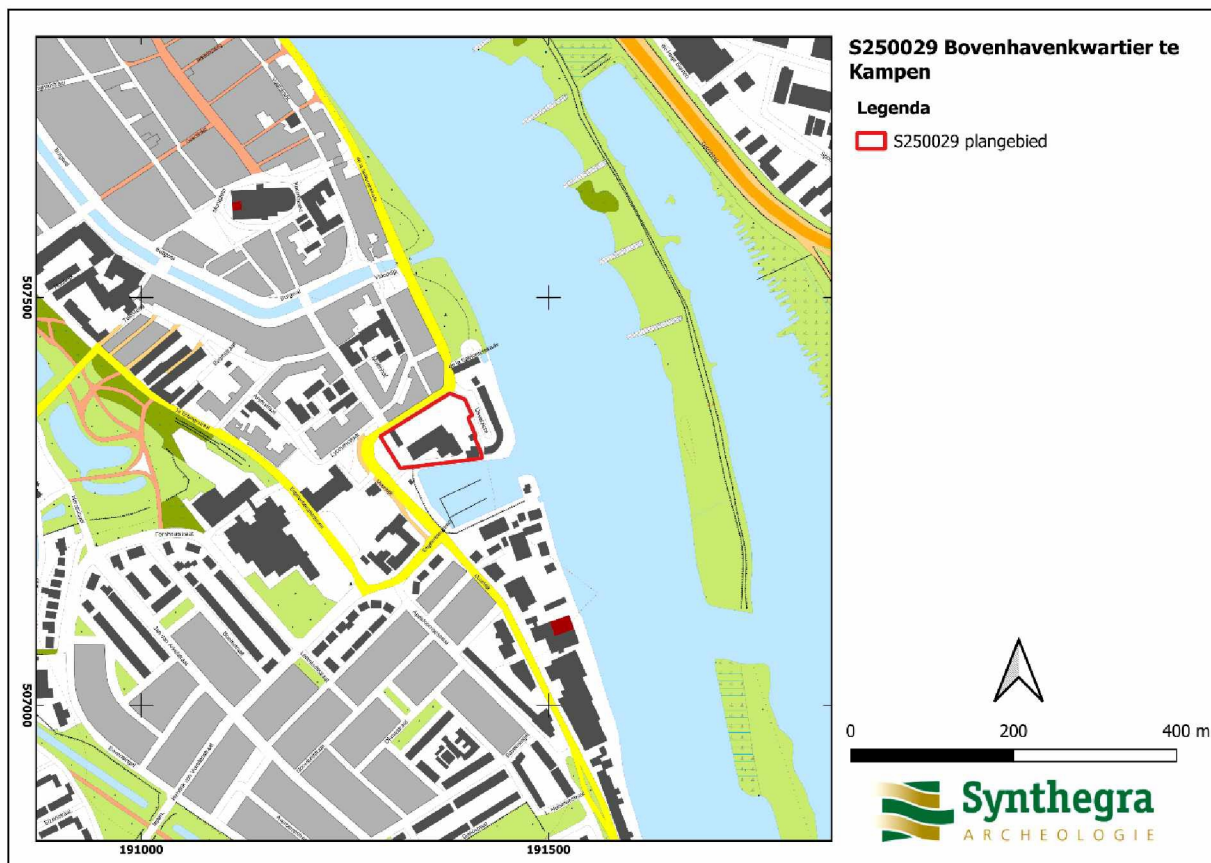
Het plangebied heeft in het omgevingsplan van de gemeente Kampen de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 3'. De dubbelbestemming heeft als functie het beschermen van archeologische waarden. De geplande werkzaamheden schenden op meerdere punten de ter plaatse van het dubbelbestemmingsgebied geldende regels. Derhalve verleent de gemeente Kampen enkel een vergunning wanneer voldoende wordt aangetoond dat tijdens geplande werkzaamheden archeologische resten behouden dan wel opgegraven worden. Bij uitvoering van de geplande werkzaamheden zal behoud in situ van archeologische resten niet mogelijk zijn. Het is daarom noodzakelijk om de archeologische waarde van het plangebied vast te stellen. Hiertoe dient onderhavig PvE en het opvolgend proefsleuvenonderzoek.

In 2018 heeft IDDS Archeologie¹ voor onderhavig plangebied een archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek (IVO-O) uitgevoerd. Tijdens het onderzoek zijn ter plaatse, onder een ophoogpakket van circa 0,7 tot 1,3 m dik, diverse archeologische fenomenen waargenomen. Concluderend adviseert IDDS vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven wanneer dieper dan het ophoogpakket wordt ontgraven. De geplande werkzaamheden voor plangebied Bovenhavenkwartier zullen dieper dan het ophoogpakket rijken.

Het PvE is opgesteld conform de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie². De bevoegde overheid, de Gemeente Kampen beschikt over een vastgesteld archeologisch beleid en een Archeologische Verwachtings- en Beleidsadvieskaart.

¹ [REDACTED] et al., 2018.

² SIKB, 2022

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied in Kampen (Provincie Overijssel).

Afbeelding 2: Geplande ingrepen (bron: opdrachtgever).

3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Bureauonderzoek	
Uitvoerder	IDDS Archeologie
Uitvoeringsperiode	Januari en februari 2017
Rapportage	& , 2017: Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase. Boven Havenstraat 8-14 en IJsseldijk 2-6, Kampen. Gemeente Kampen, Noordwijk (IDDS Archeologie rapport 2070).
Veldonderzoek (IVO-O, IVO-P, AB et cetera)	
Uitvoerder	IDDS Archeologie
Uitvoeringsperiode	Januari en februari 2017
Uitvoeringsmethode	Verkennend booronderzoek
Rapportage	& , 2017: Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase. Boven Havenstraat 8-14 en IJsseldijk 2-6, Kampen. Gemeente Kampen, Noordwijk (IDDS Archeologie rapport 2070).
Vondsten/monsters/documentatie	Documentatie: Archis, Data Station Archaeology (DANS) Vondsten, monsters: n.v.t.
Specialistisch onderzoek	
Archeobotanie	Niet van toepassing
Archeozoölogie	Niet van toepassing
Fysische antropologie	Niet van toepassing
Fysische geografie	Niet van toepassing
Geofysisch onderzoek	Niet van toepassing
Archeologisch materiaal	Niet van toepassing
Vondsten/documentatie	Niet van toepassing
Geraadpleegde bronnen en partijen	
Overige literatuur	Niet van toepassing
Amateur-archeologen	Niet geraadpleegd

4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

Kampen is op de geomorfologische kaart als bebouwd weergegeven. De dichtstbijzijnde gekarteerde gebieden aan deze zijde van de IJssel liggen op een afstand van ongeveer 1 km ten zuiden van het plangebied. Direct langs de rivier komt daar een rivieroeverwal (3K25) voor. Deze wordt doorsneden door een geul van een meanderend afwateringsstelsel (2R11). Verder van de rivier af ligt een rivierkom en oeverwalachtige vlakte (kaartcode 2M22) die overgaat in een ontgonnen veenvlakte met of zonder klei of zand (kaartcode 2M46). Aan de noordzijde van de IJsseldelta komen lage rivierduinen voor (kaartcode 4K20). Uit de geomorfologische kaart blijkt dat in de IJsseldelta sprake is van een dusdanige verscheidenheid aan geomorfologische eenheden dat voor het plangebied niet kan worden vastgesteld welke geomorfologische eenheid hier aanwezig zou kunnen zijn.

Op de bodemkaart staat het plangebied weergegeven als bebouwd. De kans is zeer groot dat in het plangebied tot aanzienlijke diepte sprake is van een antropogene bodem. Uit het IVO-O blijkt van een intacte natuurlijke bodem geen sprake meer te zijn. De vele ingrepen sinds de aanleg van de eerste grachten, rond 1500, hebben de bodem overal in meer of mindere mate verstoord. Veel van deze verstoringen hebben echter een historische achtergrond en zijn daarmee een aanwijzing voor mogelijke archeologische waarden.

Uit historische gegevens is bekend dat het plangebied binnen de stad kwam te liggen bij de stadsuitbreiding van 1460-1505. In deze periode werden ook de stadsmuur en de Venepoort in het plangebied opgetrokken. In 1543 vond de eerste modernisering van de verdedigingswerken plaats. Voor de Venepoort werd buiten de bestaande stadsgracht een tweede gracht gegraven. Daartussen kwam een aarden wal en voor de poort werd een hoog bolwerk opgeworpen.

In de late 16^e eeuw (1580-1584) werd de stad voorzien van bolwerken. In het westen van het plangebied stond de Venepoort. Langs de stadsmuur lag de gracht. De buitenste stadsgracht lijkt echter te zijn omgelegd, rondom een ravelijn dat voor de Venepoort ligt. In het oosten van het plangebied lag een dijk die, via de aarden wal uit 1543, toegang gaf tot de Venepoort. Op de eerstvolgende kaart uit 1649 is de situatie ingrijpend veranderd. Een groot deel van de Venepoort is verdwenen en het daarvoor gelegen aarden verdedigingswerk is verplaatst naar het oosten. De verschillende grachten in het plangebied bestaan niet meer en de Boven Haven is aangelegd. De situatie uit de 15^e en vroege 16^e eeuw alsmede de situatie uit het midden van de 17^e eeuw zijn vastgelegd op de archeologische verwachtingskaart. De situatie rond het einde van de 16^e eeuw is niet terug te vinden op de verwachtingskaart. Hierdoor dient rekening gehouden te worden met dat mogelijk meer fasen van de stadsgracht aanwezig zijn dan de verwachtingskaart laat zien.

In 1843 zijn de restanten van de Venepoort gesloopt. Op het minuutplan is te zien dat de poort in het begin van de 19^e eeuw niet in het plangebied lag. Het plangebied was grotendeels in gebruik als tuin. Het voormalige stadsbolwerk was als hooiland in gebruik. Ten westen en zuiden lag water en ten oosten rietland. Topografische kaarten uit het einde van de 19^e eeuw en uit de 20^e eeuw geven aan dat er gedurende die periode verschillende gebouwen in het plangebied hebben gestaan.

Ten tijde van het booronderzoek was het plangebied deels bebouwd en deels braakliggend. De panden Boven Havenstraat 8-10 en 12 dateren volgens kadastrale gegevens uit 1900 en Boven Havenstraat 14 uit 1910. De panden aan de IJsseldijk 2-6 dateren uit 1979-1980. De bebouwing aan de Boven Havenstraat 8 was sinds ongeveer 1900 een smederij/constructiewerkplaats (vermoedelijk is deze als A2 weergegeven op de gemeentelijke verwachtingskaart). Vanaf 1966 tot 1991 was het gebouw een glas- en verfhandel. Na de aankoop van het terrein in 1966, heeft de toenmalige eigenaar een betonverharding van ca. 15 cm over de in slechte staat verkerende bitumenvloer laten storten. Het naastgelegen gebouw aan de Boven Havenstraat 12 bestaat uit een woning en een werkplaats. De woning, aan de straatzijde, heeft een houten vloer. De werkplaats is in 1968 aan de achterzijde van de woning aangebouwd en heeft een betonnen vloer met een dikte van ongeveer 25 cm.

4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

Op basis van het bureauonderzoek mogen in het plangebied archeologische resten worden verwacht vanaf de bedijking van de IJssel in de 12e eeuw. Waarschijnlijk stond dit relatief laaggelegen gebied voorafgaand aan die bedijking dusdanig onder invloed van de rivier dat gebruik van de locatie niet of nauwelijks mogelijk was. Uit de periode vanaf de 12e eeuw tot aan de stadsuitbreiding in de late 15e eeuw worden voornamelijk resten van agrarisch gebruik verwacht. Vanaf de stadsuitbreiding van 1460-1505 kunnen resten van de stadsmuur en de stadspoort worden aangetroffen.. Ook worden resten van de verschillende fases van de stadgracht verwacht. Vanaf de late 16e eeuw werd de stad voorzien van ravelijnen en bolwerken.

4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

De oppervlakte van de eventueel aanwezige vindplaatsen is tot nog toe onbekend, maar kunnen op basis van het vooronderzoek door het gehele plangebied worden aangetroffen.

4.4 Structuren en sporen

In het plangebied kunnen de volgende sporen verwacht worden: Het kan gaan om bijvoorbeeld ploegsporen, greppels en paalkuilen als restanten van omheiningen of perceelsscheidingen. Het kan gaan bijvoorbeeld om funderingen, resten van muren en vloeren, uitbraaksleuven. Uit deze periode kunnen voornamelijk ophooglagen worden verwacht. Archeologische vondsten worden vooral verwacht in de grachtvulling en de ophooglagen en zullen bestaan uit huishoudelijk afval van alle materiaalcategorieën.

4.5 Anorganische artefacten

De volgende vondsten kunnen worden verwacht: aardewerk, metaal, glas, natuursteen en bouw materiaal.

4.6 Organische artefacten

Organische artefacten zullen op basis van de zandige bodemopbouw van de ondergrond in de vorm van onverkoolde organische resten waarschijnlijk niet bewaard zijn gebleven, tenzij ze worden aangetroffen in anaerobe omstandigheden zoals waterputten of grachtvullingen.

4.7 Archeozoölogische en botanische resten

Organische resten zullen op basis van de zandige bodemopbouw van de ondergrond in de vorm van onverkoolde organische resten waarschijnlijk niet bewaard zijn gebleven, tenzij ze worden aangetroffen in anaerobe omstandigheden zoals waterputten of de grachtvullingen

4.8 Motivatie

De motivatie voor het onderzoek is gebaseerd op de aanwezigheid van archeologische waarden daterend uit de late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd.

4.9 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Eventuele resten bevinden zich onder een moderne ophooglaag. De ophooglaag rijkt van het maaiveld tot circa 0,70 tot 1,30 m -mv., met een gemiddelde diepte tot circa 1,10 m -mv.

4.10 Gaafheid en conservering

De verwachting is dat archeologische resten in situ aangetroffen zullen worden en intact aanwezig zijn.

5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING

5.1 Doelstelling

De doelstelling van proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de archeologische verwachting, zoals geformuleerd in hoofdstuk 4 van onderhavig Programma van Eisen (conform KNA versie 4.1 Protocol 4003 inventariserend veldonderzoek)³. Het doel van het archeologische onderzoek is onder meer om vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is en zo ja, het begrenzen van de op het terrein aanwezige archeologische waarden en het bepalen van de gaafheid en conservering ervan. Verder moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

- Hoe reageerde de mens op de landschappelijk dynamiek in het rivierengebied inclusief de IJssel en op welke wijze werd met deze dynamiek omgegaan en/of geanticipeerd in termen van landgebruik en bewoning? (NOaA 2.0-vraag 14)
- Hoe is de vorm, ontwikkeling, datering en context van aarden versterkingen? (NOaA 2.0-vraag 43)
- Binnen welke context en op welke wijze komt in nederzettingen planmatige ordening tot stand? (NOaA 2.0-vraag 125)

5.3 Vraagstelling

De onderzoeksresultaten dienen om (zo volledig mogelijk) inzicht te krijgen in aard, omvang en datering van de aan te treffen archeologische resten.

5.4 Onderzoeksvragen

Bodemopbouw en genese

1. *Heeft het onderzoek aanvullende informatie opgeleverd met betrekking tot de reeds bekende bodemopbouw? Zo ja welke, en welke betekenis heeft dit voor de archeologische waarde van het perceel?*
2. *Is in het gebied sprake van een intact bodemprofiel? Zo nee, wat is de oorzaak van de bodemverstoring?*
3. *Welke post-depositionele processen hebben plaatsgevonden? In hoeverre is sprake van erosie, aantasting of verstoring van archeologische resten door dit soort processen?*

Sporen, structuren en vondsten

4. *Zijn in het onderzoeksgebied archeologische vondsten, sporen en/of structuren aanwezig? Zo ja:*
 - a. *Wat is de exacte aard, omvang, datering, gaafheid, conservering, karakter en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?*
 - b. *Wat is de functionele interpretatie van de aangetroffen vondsten, sporen en structuren? Zijn er vondsten, sporen of structuren aanwezig uit verschillende perioden?*

³ SIKB, 2018.

- c. Zo ja, is een relatie te leggen tussen deze verschillende fasen (continuïteit)?*
- 5. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig binnen het plangebied? Wat is hun aard, datering, fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering), diepteligging en ruimtelijke verspreiding (zowel horizontaal als verticaal/stratigrafisch)*
 - 6. Indien er geen vindplaats is aangetroffen: welke verklaring is hier voor te geven?*
 - 7. Wat is de relatie van de vindplaats ten opzichte van andere vindplaatsen in de omgeving van het plangebied?*
 - 8. Zijn er sporen aangetroffen van de ravelijnen, bolwerken en grachten van de verschillende fasen van de stadsvorming van Kampen. Zo ja, wat is de aard en de datering van deze sporen*
 - 9. Wat zijn de sporen van het moderne gebruik van het plangebied, denk hierbij aan funderingen, vergravingen en in hoeverre hebben deze de archeologische resten aangetast*
 - 10. Hoe passen eventueel aangetroffen resten binnen het nu bekende beeld van de bewoningsgeschiedenis van het gebied?*

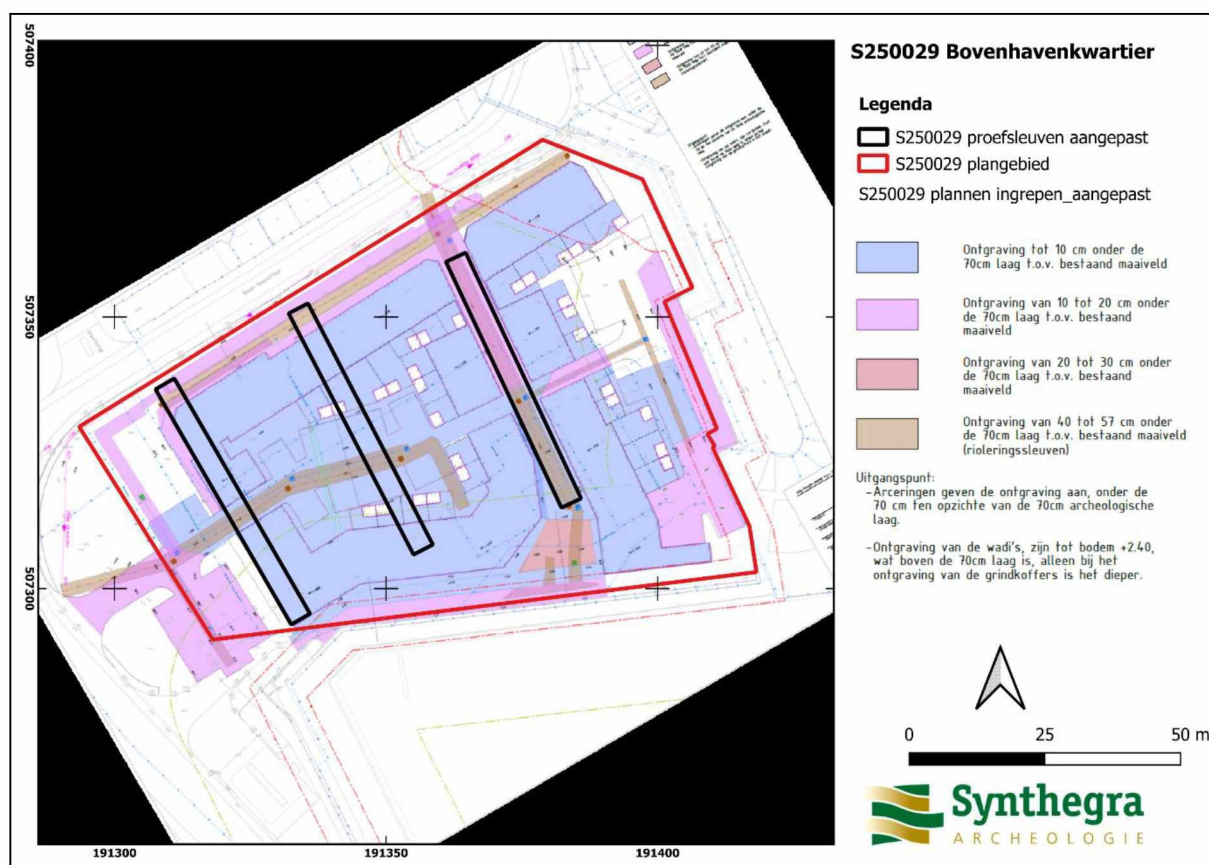
Waardering

- 11. Indien er een of meerdere vindplaatsen zijn aangetroffen: wat is de waardering van de vindplaatsen?*
- 12. Is er sprake van een behoudswaardige vindplaats of vindplaatsen? Zo ja, hoe dient hiermee te worden omgegaan? Is een opgraving noodzakelijk of kunnen er beschermende maatregelen genomen worden?*

6 METHODEN EN TECHNIEKEN

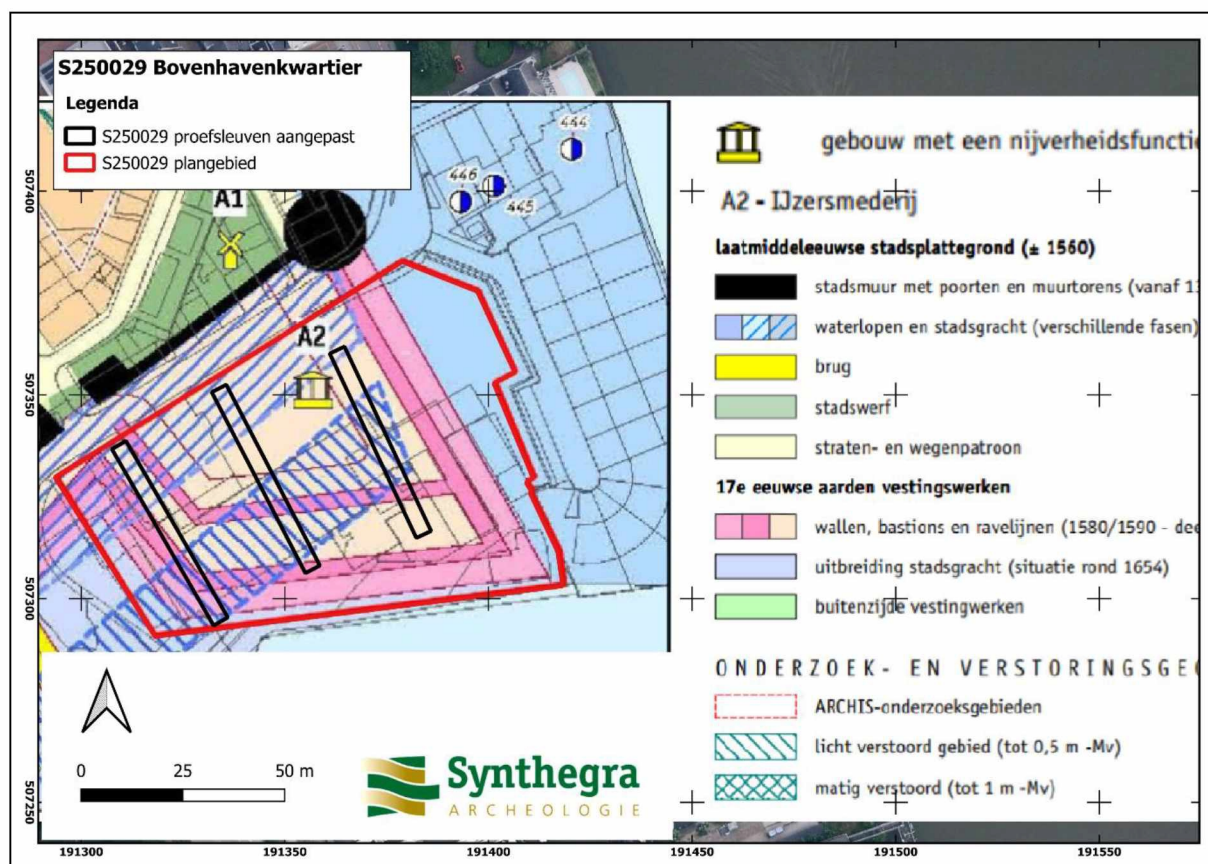
6.1 Methoden en technieken

In het plangebied zullen 3 proefsleuven (600 m² ofwel circa 8,5% dekking van 7130 m²) worden aangelegd conform de situering zoals die is aangegeven in afbeelding. De locatie van de geplande proefsleuven is gebaseerd op locatie van de geplande grondverstoring en de verwachte ligging van de archeologische resten (zie afbeelding 3 en 4)⁴. De proefsleuven zijn elk 50 meter lang en 4 meter breed (200 m² per proefsleuf).

Afbeelding 3. Proefsleuven op geplande ingrepen met dieptes t.o.v. 70 cm toegestane bufferzone

⁴ [redacted] et al., 2018.

Afbeelding 4. Proefsleuvenplan op verwachte archeologie.

In het geval van obstakels op het terrein zoals ondergrondse infrastructuur (kabels), verharding en behoudenswaardige beplanting, kan de ligging van de sleuven naar eigen inzicht worden aangepast. Indien structurele aanpassing van het puttenplan noodzakelijk is, moet hierover worden overlegd met de bevoegde overheid en/of diens adviseur en de opdrachtgever.

Het veldwerk vindt plaats conform de vigerende versie van de KNA⁵ en onderhavig PvE. Vooraf aan het onderzoek zal een conform de vigerende versie van de KNA een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld worden voor de werkzaamheden. Het PvA dient te worden getoetst door de deskundige van het bevoegd gezag.

Aanleg vlak

- Voor aanvang en na afloop van het werk worden foto's gemaakt van de algemene situatie, waaronder het terrein en de omgeving. Ten behoeve van publicatie of expositie kunnen ook actie- of illustratieve foto's worden gemaakt.
- De Senior KNA Archeoloog is aanwezig in het veld op de momenten dat (kritieke) processtappen binnen de KNA genomen worden, zoals de aanleg van het eerste vlak.
- De sleuven dienen te worden gegraven door een graafmachine met gladde bak
- De aanleg van de sleuven en het vrij leggen van het archeologisch leesbare vlak dient te geschieden op aanwijzing van een ervaren archeoloog (tenminste niveau KNA Archeoloog MA).
- Er wordt laagsgewijs naar het aan te leggen vlak toegewerkt.

⁵ SIKB 2018. KNA 4.1 conform protocollen 4004, 4003 en 4001.

- In principe worden 2 vlakken op spoorniveau getekend en beschreven, een direct op of onder het maaiveld en een tweede op een maximale diepte van 1,0 meter beneden maaiveld. Het kan echter bij het verwachte type sporen (ravelijnen en grachten) dat er meerdere vlakken nodig zijn op variërende dieptes. Bij een complexe stratigrafie of indien zich meer dan incidenteel sporen op verschillende niveaus bevinden, worden meerdere vlakken aangelegd.
- Elk vlak wordt visueel en systematisch en vlakdekkend met een metaaldetector (op het archeologisch leesbare vlak geen discriminatie op Ferro) afgezocht op aanlegvondsten. De metaaldetectie wordt uitgevoerd door een ervaren gebruiker van een metaaldetector.
- Vondsten en monsters worden per spoorvulling en laag verzameld. Aanlegvondsten die niet aan sporen kunnen worden toegewezen, worden verzameld in vakken van 5 X 4 meter.
- Grondsporen worden deels gecoupeerd en afgewerkt. Structuren worden, zo mogelijk, in hun geheel vrij gelegd.

Tekenen en fotograferen

- Om de leesbaarheid te vergroten, wordt daar waar zich sporen bevinden het vlak aanvullend met de schep opgeschaafd. Het opgravingsvlak wordt vanuit diverse windrichtingen gefotografeerd, zo nodig in secties, sporen worden ingekrast, het vlak wordt (al dan niet digitaal) gedocumenteerd.
- Profielen en eventuele coupes over sporen worden op schaal 1:20 getekend.

Hoogtematen

- NAP-waarden worden gemeten op alle relevante vlakken in één raai in het midden van de sleuf met intervallen van 5 meter, alsook om de 5 meter van het maaiveld langs de lange zijde van een sleuf waar ook de profielen worden beschreven.

6.2 Strategie

- Selectief worden representatieve sporen gecoupeerd Dit mede om tot een goede waardering van de vindplaats te komen, om de kwaliteit en conservering van de sporen te kunnen inschatten en om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij een geringe spoordichtheid of geïsoleerde sporen worden alle relevante sporen gecoupeerd en in geheel afgewerkt, met uitzondering van aantoonbare recente sporen.
- Greppels worden minstens één keer (in ieder proefsleuf) over de breedte gecoupeerd. Bijzondere en/of complexe sporen worden niet gecoupeerd of verwijderd. Dit geldt met name voor waterputten. Hierbij moet worden geprobeerd op een zo min mogelijk destructieve wijze de conserveringstoestand hiervan vast te stellen en te waarderen door bijvoorbeeld te gutsen.
- Mocht couperen van structuren, bijzondere en/of complexe sporen alsnog noodzakelijk zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen, dan dient hierover contact te worden opgenomen met de opdrachtgever en de bevoegde overheid en/of diens adviseur. Bij het couperen van paalsporen van een (gebouw)structuur is terughoudendheid geboden, zeker als de oriëntatie onduidelijk is.

- Er moeten zoveel mogelijk verschillende typen sporen worden gecoupeerd. Dit heeft als doel een goed beeld te krijgen van de aard van de vindplaats en de conserveringstoestand van de verschillende sporen. Om tot een goede waardering van de vindplaats te komen, dienen sporen waarvan de aard en functie onbekend zijn eveneens op adequate wijze gecoupeerd en gedocumenteerd te worden.
- Indien waterputten of beerputten worden aangetroffen, dient door middel van een boring en/of gats de diepte ervan te worden bepaald. Bij het aantreffen van graven en/of crematiegraven worden de graafwerkzaamheden ter plekke van de graven en/of crematiegraven gestaakt en wordt contact opgenomen met de opdrachtgever en de bevoegde overheid en/of diens adviseur over de te volgen vervolgstategie.

Structuren en grondsporen worden conform de vigerende KNA 4.1 onderzocht en geregistreerd⁶.

6.3 Omgang kwetsbare vondsten en monsters

Het bergen van kwetsbaar vondstmateriaal gebeurt volgens de KNA leidraad Eerste Hulp bij kwetsbaar Vondstmateriaal⁷. Bij complexe situaties (zoals blok-bergingen) dient een erkend materiaalspecialist te worden geraadpleegd en zo mogelijk te worden ingeschakeld om de berging te begeleiden.

6.4 Structuren en grondsporen, scheepswrak of vliegtuig

Sporen

- Een selectie van de structuren/grondsporen worden in het vlak getekend;
- Een selectie van de structuren/grondsporen worden gecoupeerd;
- Gecoupeerde sporen worden beschreven, getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd;
- Gecoupeerde sporen met een humusrijke en/of houtskoolrijke vulling worden bemonsterd t.b.v. dateringsvraagstukken en/of paleo-ecologisch onderzoek.

Vuursteenconcentraties

- Een vuursteenconcentratie wordt als volgt vastgesteld: Op een oppervlakte van vijf m² worden per m² minimaal 5 afslagen of vuurstenen artefacten aangetroffen.
- Bij aantreffen van vuursteenconcentratie tijdens het veldwerk wordt het onderzoek gestaakt en wordt er een overleg ingelast met de opdrachtgever en bevoegd gezag. Hierna wordt in overleg een aanvulling op het PvE opgesteld met de te volgen onderzoeksstrategie.
- De voorgestelde werkwijze voor waardebepaling in het kader van het IVO-P variant archeologische begeleiding is: in de kern van de concentratie wordt in een vak van 50 x 50 cm in lagen van 5 cm dikte het materiaal verzameld door middel van zeven met de maaswijdtes 1 en 4 mm totdat de gehele dikte van de concentratie is verwerkt.

Muurwerk, funderingen en vloeren

⁶ SIKB, 2018.

⁷ NEN, 1989.

- Van muurwerk wordt de bovenzijde, en indien mogelijk de onderzijde en van iedere versnijding de hoogtemaat genomen. De hoogtematen worden in ieder geval aan het begin en het eind van de betreffende muur genomen, alsmede op hoeken en/of aanhechtingen;
- Bouwkundige details zoals reparaties of faseringen dienen nauwgezet te worden vastgelegd op tekening en middels een digitale foto. Aangegeven wordt waar en welke mortel is toegepast. Bij natuursteen wordt acht geslagen op de diversiteit van de gesteentesoorten;
- Van alle aanwezige afzonderlijke baksteenmaten worden de baksteenformaten opgemeten. Ook een 5 -of wanneer mogelijk een 10-lagenmaat dient te worden genoteerd;
- Van natuursteen worden relevante maten genomen en wordt het verband geregistreerd;
- Ook moet het metselverband worden beschreven alsmede de relatie met aangrenzend muurwerk ;
- Vondsten bij muurwerk worden onderscheiden in relevante contexten: uit de insteek, onder de muur uit de funderingssleuf, ingesloten tussen de stenen, liggend op het muurrestant/uit de uitbraaksleuf.
- Alle funderings- c.q. muurresten worden in het vlak en profiel gefotografeerd.

Water- en beerputten

- Van (mogelijke) water- en beerputten wordt de diepte gemeten middels een gutsboring.

Ravelijnen, bolwerk en andere aarden structuren

- Er wordt een doorlopend profiel getekend, waar goed gedocumenteerd wordt hoe de ophooglagen zich verhouden.
- Indien houtskool of humeuze lagen worden aangetroffen worden deze bemonsterd voor dateringen en macrobotanische studies.

6.5 Lichten (bij waterbodems)

Niet van toepassing.

6.6 Aardwetenschappelijk onderzoek

Er worden per put in de lengterichting van de put minstens twee profielen aangelegd van tenminste 1 meter breed aan het begin en einde van de werkput. Waar sprake is van een afwijkende profielopbouw wordt een doorlopend profiel gedocumenteerd om deze opbouw vast te leggen. Met name wordt hierbij gedacht aan de aarden werken die verwacht worden.

De verzamelde gegevens dienen tijdens de uitwerking te worden aangevuld met de beschikbare boorgegevens van het vooronderzoek. De profielbeschrijving voldoet aan de Nederlandse Norm NEN. 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters (Nederlands Normalisatie- instituut, 1989).

6.7 Anorganische artefacten en resten

Anorganische artefacten en resten worden verzameld zoals in 6.2 beschreven. Laagvondsten worden verzameld in afzonderlijke verzameleenheden. Vondsten uit grondsporen worden per spoorvulling verzameld onder een afzonderlijk vondstnummer, zie 6.2. Stortvondsten worden per sleuf onder een apart vondstnummer verzameld. Alleen als sprake is van bijzondere vondsten worden deze als punt locaties ingemeten. Van bouw materiaal van baksteen wordt van verschillende muur - of funderingsresten minimaal 1 representatieve complete steen geborgen.

6.8 Organische artefacten en resten

Organische artefacten en resten worden verzameld zoals de anorganische artefacten. Organische artefacten worden apart verpakt en behandeld conform Carmiggelt & Schulten (2002) en Huisman (2006). Constructiehout van molens, beschoeiingen of andere bouwsels wordt bemonsterd met het oog op dendrochronologisch onderzoek. Verder dienen interessante onderdelen van de constructies (bijvoorbeeld door bijzondere bewerkingssporen, bijzondere verbindingen of aanwijzingen voor hergebruik van bijvoorbeeld scheepshout) te worden veiliggesteld.

6.9 Archeozoologische, archeobotanische en fysisch antropologische resten

Deze resten worden verzameld zoals anorganische artefacten. Kansrijke grondsporen (met humeuze vullingen of houtskoolrijke vullingen) worden per spoorvulling bemonsterd (indien mogelijk 3-litermonsters). Partiële of complete dierlijke skeletten in anatomisch verband worden vrijgelegd, gefotografeerd, in detail (schaal 1:10) getekend en geborgen en uitzondering geldt voor recente dierenskeletten; deze worden niet afzonderlijk gedocumenteerd;

Van aangesneden waterputten, beerputten, afvalkuilen, sporen met verbrande resten en haardplaatsen worden de meest kansrijke lagen bemonsterd. Voor fysisch antropologische resten wordt verwezen naar de methode van berging bij paragraaf 6.4

6.10 Overige resten

Geen

6.11 Dateringstechnieken

Naast het dateren van het vondstmateriaal dient tijdens het veldonderzoek monsters te worden genomen voor dateringen. Tevens dienen monsters te worden meegenomen om de behoudenswaardigheid van de vindplaats te kunnen vaststellen. Dit zullen voornamelijk ¹⁴C en dendrochronologische dateringen betreffen indien houtskool of houten resten aangetroffen wordt. In het veld dient te worden bepaald of de betreffende sporen/lagen ook daadwerkelijk geschikt zijn voor bemonstering. Eventuele monsters worden in dit stadium van onderzoek nog niet uitgewerkt.

6.12 Beperkingen

Voor zover bekend zijn er geen beperkingen binnen het plangebied met betrekking tot de uitvoer.

HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING

7.1 Structuren, grondsporen

De verzamelde gegevens worden zodanig uitgewerkt als nodig is voor de beantwoording van de in dit PvE gestelde onderzoeksvragen.

De veldtekeningen worden in gedigitaliseerde vorm verwerkt tot tenminste:

1. een puttenkaart;
2. een “alle sporen kaart”;
3. eventueel een opsplitsing van de resten naar aard en periode;

7.2 Analyse aardewetenschappelijke gegevens

De analyse van de profielen in het veld evenals de beschrijvingen van de profielen worden conform de KNA 4.2 uitgewerkt door een KNA-prospector in samenspraak met een fysisch-geograaf.

7.3 Anorganische artefacten

In principe komen alle anorganische artefacten voor uitwerking (eventueel door een specialist) in aanmerking voor zover relevant voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Welke artefacten daadwerkelijk in aanmerking komen voor uitwerking, conservering en/of restauratie wordt bepaald in samenspraak tussen de bevoegde overheid en/of diens adviseur, de depothouder, de opdrachtgever en de opdrachtnemer.

Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol 4006 specialistisch onderzoek. Van onherkenbare metaalvondsten dienen röntgenopnames te worden gemaakt.

7.4 Organische artefacten

In principe komen alle organische artefacten voor uitwerking (eventueel door een specialist) in aanmerking voor zover relevant voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. Welke artefacten daadwerkelijk in aanmerking komen voor uitwerking, conservering en/of restauratie wordt bepaald in samenspraak tussen de bevoegde overheid en/of diens adviseur, de depothouder, opdrachtgever en de opdrachtnemer. Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol 4006 specialistisch onderzoek.

De gelichte crematies worden na berging onder laboratorium omstandigheden uitgeprepareerd door een fysisch antropoloog. In geval van aanwezig aardewerk in de vorm van urnen of het aantreffen van bijgiften dient doorlopend een Senior KNA Specialist materialen of een Senior KNA Archeoloog aanwezig te zijn om assistentie te verlenen.

De resultaten van de analyse van 9 bij het vooronderzoek reeds verzamelde crematiegraven dienen te worden meegenomen in deze rapportage, deze vondsten zijn in beheer bij Synthegra B.V. waar de uitwerkingsverantwoordelijk ligt.

7.5 Archeozoölogische en -botanische resten

Paleo-ecologische resten worden opgeslagen en na selectie op basis van waardering uitsluitend met toestemming van de bevoegde overheid en de opdrachtgever door erkende specialisten geanalyseerd en

gerapporteerd tot op het niveau dat noodzakelijk is om de behoudenswaardigheid van de vindplaats te onderbouwen en de vraagstelling uit het PvE te kunnen beantwoorden.

Niet onderzochte monsters moeten bewaard blijven tot de uitwerking is afgerond of in het geval de onderzoeksstrategie wordt gewijzigd, een eventueel vervolgonderzoek (opgraving) is afgerond. Uitwerking dient te gebeuren volgens het KNA-protocol 2006 specialistisch onderzoek.

7.6 Beeldrapportage(objecttekeningen, foto's, kaarten e.d.)

Coupe-tekeningen van sporen, profielen en profielkolommen worden ter documentatie als scan gedigitaliseerd.

Representatieve sporen en profielen worden in opgemaakte vorm in het rapport afgebeeld. Alle sporen en structuren worden afgebeeld op een alle-sporenkaart voorzien van het landelijke coördinaten-grid. Hierop dienen de locaties van de sleuven herkenbaar te staan afgebeeld met putnummer. De sporen en structuren worden met verschillende periodekleuren op de allesporenkaart aangegeven. Representatieve vondsten worden, getekend en/of gefotografeerd, in het rapport afgebeeld. Het aantal tekeningen en foto's is afhankelijk van de hoeveelheid relevant en representatief vondstmateriaal (per categorie). Hiervoor wordt in het evaluatie- en selectierapport een beargumenteerd voorstel gedaan. Bijzondere vondsten die geconserveerd of gerestaureerd moeten worden, worden in overleg met bevoegd gezag, opdrachtgever en Provinciaal depot voor Bodemvondsten van Overijssel overgedragen aan een specialist.

HOOFDSTUK 8 (De)selectie en conservering

8.1 Selectie materiaal voor uitwerking

Direct na afloop van het veldwerk dient een aanvang te worden gemaakt met de primaire uitwerking van het onderzoek. Het vondstmateriaal wordt uitgewerkt en relevante monsters worden gewaardeerd tot op het niveau dat nodig is voor beantwoording van de onderzoeksvragen en de waardering van de vindplaats. Indien hiervoor specialistisch onderzoek nodig is wordt dit middels een evaluatieverslag binnen acht weken na afronding van het veldwerk voorgelegd aan de bevoegde overheid en/of diens adviseur en de opdrachtgever. In een evaluatierapport zullen voorstellen worden gedaan betreffende de selectie van nog uit te werken materialen en monsters. Dit evaluatierapport zal moeten worden goedgekeurd door het bevoegd gezag en de opdrachtgever. Pas na goedkeuring van het selectierapport door de bevoegde overheid en de depothouder kunnen deze vondsten en monsters op controleerbare wijze worden verwijderd. Verder geldt voor vrijwel alle materiaalcategorieën dat bij selectie voor deponering eventueel ‘representatief sampling’ mogelijk is. Het verzoek tot representatieve selectie wordt te allen tijde opgenomen in het selectierapport. Er kan alleen tot representatieve selectie worden overgegaan na goedkeuring van het selectierapport door de bevoegde overheid en de depothouder.

In een (de)selectierapport wordt een voorstel gedaan voor de deponering, conservering en verwijdering van vondsten en monsters. Dit wordt voorgelegd aan de provinciaal depot voor bodemvondsten van Overijssel als depothouder en eigenaar van de vondsten. In deze lijst wordt aangegeven:

1. vondstnummer,
2. context,
3. soort materiaal,
4. soort object,
5. globale datering,
6. mate van gaafheid,
7. reden van (de)selectie.

8.2 Selectie materiaal voor deponering en verwijdering

In verband met deselectie van materialen, kan er sprake zijn van overleg- en goedkeuringsmomenten met en door de depothouder, het archeologisch depot van de gemeente Kampen. Dit is doorgaans na beëindiging van het veldwerk in het kader van een (de)selectierapport (zie 8.1). Dit kan evenwel ook aan de orde zijn tijdens het veldwerk, bij significante afwijkingen m.b.t. vondsten (aantallen, aard, noodzaak tot conservering, etc.).

8.3 Selectie materiaal voor conservering

Bijzondere vondsten die geconserveerd of gerestaureerd moeten worden, worden in overleg met bevoegd gezag, opdrachtgever en het archeologisch depot van de gemeente Kampen overgedragen aan een specialist. Bij bijzonder kwetsbare vondsten wordt een specialist geraadpleegd. Metaalvondsten en vondsten van organisch materiaal dienen, voor zover behoudenswaardig, geconserveerd te worden. De behoudenswaardigheid wordt in overleg met het bevoegd gezag en opdrachtgever vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de depothouder. Van onherkenbare voorwerpen (roestklompen) worden ter vaststelling van de behoudenswaardigheid röntgenopnamen gemaakt. Het gesorteerde en geanalyseerde materiaal wordt zo verpakt dat het stabiel kan worden opgeslagen in het provinciaal depot. Uitgangspunt bij de conservering is dat het behoud gewaarborgd is.

HOOFDSTUK 9 DEPONERING

9.1 Eisen betreffende depot

Er is conform de vigerende KNA sprake van een aantal overleg- en goedkeuringsmomenten met en door de depothouder (zie hiervoor hoofdstuk 8). Voor aanvang van het onderzoek wordt contact opgenomen met de depotbeheerder van het archeologisch depot van de gemeente Kampen.

Deponering van de vondsten en de documentatie vindt plaats in het Provinciaal Depot Bodemvondsten conform de daarvoor door Overijssel opgestelde eisen van aanlevering. Deponering van vondsten en documentatie vindt gelijktijdig plaats, na afronding van het definitieve rapport en binnen de gestelde termijn van 2 jaar na beëindiging veldwerk.

9.2 Te leveren product

Het evaluatierapport, indien nodig (in overleg kan hiervan worden afgeweken), wordt uiterlijk acht weken na einde van het veldwerk in enkelvoud (analoog en/of digitaal) ter toetsing aangeboden aan de bevoegde overheid.

Eindproduct is een rapport volgens de vigerende KNA (Protocol 4004, VS05). De conceptrapportage dient ter beoordeling te worden voorgelegd aan zowel de opdrachtgever als de bevoegde overheid. Van de eindversie van het rapport dient een digitaal exemplaar (in pdf) aan zowel de opdrachtgever als aan de bevoegde overheid te worden aangeleverd. Het eindproduct bestaat uit een eindrapportage in de huisstijl van het uitvoerend opgravingsbedrijf in digitale vorm waarin alle documentatie (tekeningen, foto's, verslagen, analyses, dag- en weekrapporten, scans, tabellen, databases van sporen monsters, vondsten foto en tekeningenlijsten etc.) is opgeslagen. Het digitale rapport worden opgeleverd aan de bevoegde overheid en het archeologisch depot van de gemeente Kampen.

Bij het eindproduct hoort een bewijs (af te geven door de ontvangende instantie) van overdracht van vondsten en documentatie. Deze dient tijdig te worden verkregen van het archeologisch depot van de gemeente Kampen.

De digitale documentatie wordt binnen 2 jaar na afronding van het veldwerk overgedragen aan Archis.

Data en rapport worden tevens gedeponeed in het E-depot (<http://easy.dans.knaw.nl/dms>).

HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN

10.1 Personele randvoorwaarden

Het onderzoek dient uitgevoerd te worden door een gecertificeerd bedrijf/organisatie. Het archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd door personen die voldoen aan de in de KNA 4.2 gestelde bepalingen aan actoren die werkzaamheden in het veld mogen verrichten.

Het veldteam bestaat minimaal uit de volgende personen: een KNA-archeoloog met ervaring in de regio die de dagelijkse leiding in het veld heeft, een veldtechnicus c.q. veldassistent of veldmedewerker. Het onderzoek staat onder supervisie van een senior KNA-archeoloog met ervaring in de regio.

De beschrijving in het veld van profielen en de verdere aardwetenschappelijke beschrijving en analyse in het veld wordt uitgevoerd in samenspraak met een fysisch geograaf met ervaring in het gebied.

Additionele deelname van amateurarcheologen van de Werkgroep archeologie Steenwijk (WAS) is vereist, mits onder begeleiding van de archeologische aannemer en tijdens reguliere werkuren. De aanwezigheid van amateurarcheologen vindt schriftelijke neerslag in de dag- en weekrapporten.

Het betrekken van studenten archeologie, bij voorkeur met een studie-specialisme passend bij het onderzoek naar grafvelden/crematiegraven is gewenst.

Het organiseren van bezoek aan de opgraving van scholieren uit Steenwijk en omgeving wordt als gewenst geacht en dient voorafgaand aan het onderzoek ingepland te worden. Verder dient er van uit gegaan te worden dat er minstens 1 open dag wordt georganiseerd voor algemeen geïnteresseerd publiek.

Perscontacten zijn voorbehouden aan het opdrachtgever/bevoegd gezag. Andere betrokkenen, dus ook amateurs, mogen niet op eigen initiatief contact leggen met de pers.

Bij de uitwerking van de profielen dient een fysisch geograaf met ervaring in het gebied betrokken te zijn. De metaaldetector moet gehanteerd worden door iemand met ervaring met het gebruik hiervan.

Kennis van de KNA 4.2 en de van toepassing zijnde protocollen wordt verondersteld aanwezig en eigen te zijn.

10.2 Overlegmomenten

Indien belangwekkende zaken worden aangetroffen waarin dit PvE niet voorziet, vindt overleg plaats tussen de opdrachtgever, bevoegd gezag, diens adviseur en archeologisch aannemer. Elke afwijking van het PvE dient schriftelijk te worden vastgelegd in het evaluatierapport en het eindrapport. In overleg kan bijvoorbeeld besloten worden aanvullende onderzoeksvragen te stellen;

- Beslissing tot uitbreiding of inperking van het onderzoek is onderwerp van separate besluitvorming;
- Afstemming tussen de opdrachtgever, het bevoegd gezag en diens deskundige en de opdrachtnemer vindt plaats op de volgende momenten:

* Uiterlijk bij aanvang van de werkzaamheden;

* Gedurende het veldwerk, bij begin veldwerk en bij einde veldwerk;

* In geval van bijzondere vondsten/structuren vindt hierover ook overleg plaats met de deskundige namens bevoegd gezag;

- Na afloop van het veldwerk vindt overleg met de opdrachtgever en de deskundige namens bevoegd gezag plaats over het gewenste detailniveau van de uitwerking en rapportage. Dan wordt tevens vastgesteld welke specialisten ingeschakeld worden en welke vondsten en monsters worden geanalyseerd. De uitwerking begint niet voordat dit overleg heeft plaatsgevonden. Alvorens dit overleg plaatsvindt, dient de opdrachtnemer een evaluatierapport van de resultaten, de digitale vondstenlijst en de digitale veldtekeningen binnen 8 weken na afloop van het veldwerk aan het bevoegd gezag toe te zenden. Eveneens doet de opdrachtnemer daarbij een voorstel voor een uitwerkingsplan voor verdere waardering en analyse met inzet van specialisten plus onderbouwing hiervan.

Wanneer de in het veld aangetroffen hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering significant afwijken van het onderhavige PvE wordt telefonisch of per mail contact opgenomen met de depothouder, het archeologisch depot van de gemeente Kampen. Wanneer deze niet binnen een werkdag aangeeft of het onvoorziene materiaal in aanmerking komt voor deponering, beslist de verantwoordelijke senior KNA-archeoloog van de uitvoerende instantie in overleg met de bevoegde overheid en/of diens adviseur of het materiaal uit het veld wordt meegenomen.

10.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie

De senior KNA archeoloog/projectleider houdt toezicht op werkzaamheden, toetst de velddocumentatie, dag- en weekrapporten en is betrokken bij selectie van vondstmateriaal. Wijziging in het PvE, toekenning van meer- of minderwerk en vergelijkbare zaken moeten in overleg met de bevoegde overheid en de opdrachtgever gebeuren. De bevoegde overheid is bij selectie- en evaluatiemomenten betrokken; de depothouder is betrokken bij selectie van vondstmateriaal. Bij ingrijpende wijzigingen ten opzichte van het PvE is altijd toestemming van de bevoegde overheid nodig. Indien niet voorziene archeologische resten worden aangetroffen, wordt contact opgenomen met de bevoegde overheid en de opdrachtgever over de te volgen strategie alvorens het onderzoek voort te zetten. Wanneer dit significante consequenties heeft voor de aard, conservering en hoeveelheden van het vondstmateriaal wordt tevens contact opgenomen met de depothouder.

Het rapport wordt in eerste instantie in conceptvorm in enkelvoud (digitaal als pdf) binnen 2 jaar na afloop van het veldwerk aangeboden aan de opdrachtgever en aan de bevoegde overheid en diens adviseur, die de resultaten dient te laten toetsen aan dit PvE. Het commentaar dient binnen enkele weken te worden aangeleverd bij het uitvoerend archeologisch bedrijf. Het commentaar van de genoemde instanties dient binnen zes weken te worden verwerkt in een definitief rapport.

In het geval tijdrovend specialistisch onderzoek noodzakelijk blijkt, kunnen de hier gestelde termijnen niet realiseerbaar blijken. Hierover dient op het moment dat de mogelijkheid tot overschrijding van de gestelde termijnen duidelijk wordt, contact te worden opgenomen met de opdrachtgever, bevoegde overheid en/of diens adviseur.

Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk moeten alle, conform het PvE gespecificeerde digitale producten worden overgedragen aan het e-Depot conform KNA 4.2: DS05. Uiterlijk 2 jaar na afronding van het veldwerk worden de vondsten, monsters en bijbehorende originele documentatie overgedragen aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Overijssel conform KNA 4.2, specificaties DS02 en DS03 en de voor dat depot geldende eisen.

10.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen

De opdrachtgever zorgt dat de toegankelijkheid, de bereikbaarheid, de afzetting, ruimte voor de plaatsing van keten, ruimte voor het stort, de vereiste vergunningen, de betredingstoestemming, de controle op explosieve en waterlozing ten behoeve van een pomp/bronnerig of zeefinstallatie op het riool of oppervlaktewater zijn geregeld. Indien van toepassing, dienen alle obstakels als bomen, begroeiing en bestrating/verharding door de opdrachtgever te worden verwijderd. De uitvoerende instantie van het veldwerk draagt zorg voor de KLIC-melding (kabels en leidingen), de communicatie met opdrachtgever, de bevoegde overheid en/of diens adviseur, et cetera. De oplevering van het terrein wordt in overleg met de opdrachtgever verricht.

Het onderzoeksrapport dient ten minste te voldoen aan de KNA, versie 4.2, en opgesteld te zijn volgens de Publicatiewijzer voor de archeologie (Diepeveen-Jansen en Kaarsemaker, 2004).

Het rapport verschijnt in de huisstijl van de uitvoerende instantie. Van dit rapport wordt een digitaal exemplaar ter beschikking gesteld aan de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE), de provincie Overijssel en de Koninklijke Bibliotheek. De opdrachtgever, bevoegde overheid en/of diens adviseur ontvangen elk een digitaal exemplaar van het rapport.

HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE

11.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk

Belangrijke wijzigingen tijdens het veldwerk wat betreft de strategie en methodiek worden ter goedkeuring aan de opdrachtgever en bevoegde overheid voorgelegd. Indien meerkosten aan deze veranderingen verbonden zijn, is tevens goedkeuring vereist van de opdrachtgever. Wanneer dit significante consequenties heeft voor de aard, conservering en hoeveelheden van het vondstmateriaal wordt tevens contact opgenomen met de depothouder.

11.2 Belangrijke wijzigingen

Onderstaande belangrijke wijzigingen worden te allen tijde aantoonbaar voorgelegd aan alle betrokken partijen:

- Afwijking van de archeologische verwachting;
- Wijzigingen van de gehanteerde onderzoeksmethode
- Wijzigingen van de fysieke en/of technische omstandigheden;
- Vastleggen overleg- en evaluatiemomenten;
- Onvoorziene omstandigheden (bijvoorbeeld m.b.t. omvang vindplaats, aantallen m², vlakken, vondsten, vondsttypen et cetera).

11.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk

Niet van toepassing

11.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering

Belangrijke wijzigingen van de onderzoeksopzet tijdens de uitwerkingsfase worden ter goedkeuring voorgelegd aan de bevoegde overheid en/of diens adviseur. Indien meerkosten aan deze veranderingen verbonden zijn, is tevens goedkeuring vereist van de opdrachtgever.

LITERATUUR

Carmiggelt, A. & P. Schulten. 2002: *Veldhandleiding Archeologie*, KNA-Leidraad 1. Zoetermeer.

Diepenveen-Jansen, M. en J. Kaarsemaker, 2004: *Publicatiewijzer voor de archeologie*, Amsterdam.

Huisman, D.J. 2006: *Eerste hulp bij kwetsbaar vondstmateriaal*, KNA-Leidraad. Gouda.

█ S. & █ A.W.E , 2017: Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase. Boven Havenstraat 8-14 en IJsseldijk 2-6, Kampen. Gemeente Kampen, Noordwijk (IDDS Archeologie rapport 2070).

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104 Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer. 2022: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.2*. Gouda.

Bijlagen:

Bijlage 1: Lijst met te verwachten aantallen

(zie ook de referentietabellen PS07)

Onderzoek	Verwachting
	Late Middeleeuwen Nieuwe tijd
Omvang	Verwachte aantal m ²
	800 m ²
Vondstcategorie	Verwachte aantallen (N)
Aardewerk	100
Bouwmateriaal	50
Metaal (ferro)	1
Metaal (non-ferro)	1
Slakmateriaal	1
Vuursteen	0
Overig natuursteen	5
Glas	10
Menselijk botmateriaal onverbrand	0
Menselijk botmateriaal verbrand	0
Dierlijk botmateriaal onverbrand	10
Dierlijk botmateriaal verbrand	5
Visresten (handverzameld)	5
Schelpen	5
Hout	1
Houtskool(monsters)	2
Textiel	0
Leer	0
Submoderne materialen	10
Monstername	Verwachte aantallen (N)
Algemeen biologisch monster (ABM)	0
Algemeen zeefmonster (AZM)	1
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen	0
Monsters voor anorganisch chemisch onderzoek	0
Monsters voor micromorfologisch onderzoek	0
Monsters voor luminescentiedatering (OSL)	0
Monsters voor koolstofdatering (¹⁴ C)	2
Vismonsters	1
DNA	0
Dendrochronologisch monster	0

Bijlage 2: Overzicht te raadplegen specialisten/specialismen

Vondstcategorie	In PvE voorschrijven “Raadplegen bij PvA”	In PvE voorschrijven “Raadplegen bij veldwerk”	In PvE voorschrijven “Raadplegen bij uitwerking”
Aardewerk	nee	nee	ja
Bouwmateriaal	nee	nee	ja
Metaal (ferro)	nee	nee	ja
Metaal (non-ferro)	nee	nee	ja
Slakmateriaal	nee	nee	ja
Vuursteen	nee	nee	ja
Overig natuursteen	nee	nee	ja
Glas	nee	nee	ja
Menselijk botmateriaal onverbrand	nee	ja	ja
Menselijk botmateriaal verbrand	nee	ja	ja
Dierlijk botmateriaal onverbrand	nee	nee	ja
Dierlijk botmateriaal verbrand	nee	nee	ja
Visresten	nee	nee	ja
Schelpen	nee	nee	ja
Hout	nee	nee	ja
Houtskool(monsters)	nee	nee	ja
Textiel	nee	nee	ja
Leer	nee	nee	ja
Submoderne materialen	nee	nee	ja
Monsternamen			
Algemeen biologisch monster (ABM)	nee	nee	ja
Algemeen zeefmonster (AZM)	nee	nee	ja
Pollen, diatomeeën en andere microfosielen	nee	nee	ja
Monsters voor anorganisch chemisch onderzoek	nee	nee	ja
Monsters voor micromorfologisch onderzoek	nee	nee	ja
Monsters voor luminescentiedatering (OSL)	nee	nee	ja
Monsters voor koolstofdatering (14C)	nee	nee	ja
DNA	nee	ja	ja
Dendrochronologisch monster	nee	nee	ja